

AUTOREFERAT

1. IMIĘ I NAZWISKO

Mariusz Szyrski

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE – Z PODANIEM NAZWY, MIEJSCA I ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

- 25.06.2013 r.: uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *“Kierownictwo w samorządzie terytorialnym – analiza administracyjnoprawna”* na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.
- 19.02.2008 r.: uzyskanie tytułu zawodowego magistra prawa na podstawie pracy pt. *“Ustrój m.st. Warszawy w świetle ustawy z dnia 15 marca 2002 roku”* na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

3. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

- od 01.12.2018-obecnie: Dyrektor Ośrodka Szkoleniowego i Seminaryjnego w Instytucie Metropolitalnym.
- od 01.02.2014-obecnie: Adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.
- 01.10.2008-31.01.2014: Asystent w Katedrze Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

4. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 ROKU O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. 2017 R. POZ. 1789):

OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE:

Mariusz Szyrski

Energetyka lokalna. Studium administracyjnoprawne, Warszawa 2019, 322 s.

Wydawnictwo Naukowe UKSW

recenzenci: dr hab. Waldemar Hoff, prof. ALK, dr hab. Jerzy Korczak, prof. UW

**OMÓWIENIE CELU NAUKOWEGO WW. PRACY I OSIĄGNIĘTYCH WYNIKÓW
WRAZ Z OMÓWIENIEM ICH EWENTUALNEGO WYKORZYSTANIA**

Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej będące dotychczas domeną właściwie jedynie przedsiębiorstw energetycznych staje się obecnie – dzięki nowym technologiom – możliwe w warunkach wspólnot lokalnych, czy nawet gospodarstwa domowego. Zaczynają powstawać tzw. wspólnoty energetyczne, przyjmujące postać różnorodnych zrzeszeń (na przykład spółdzielni energetycznych, czy klastrów). Pojawiają się także prosumenci samodzielnie wytwarzający energię na własne potrzeby. Realizacja idei energetyki lokalnej w pewnym stopniu oznacza więc zmianę struktury znanego dotąd rynku energii, co łączy się przede wszystkim z rozproszeniem tego rynku i ma korzystny wpływ na bezpieczeństwo energetyczne na poziomie lokalnym.

Zasygnalizowane wyżej zjawiska stanowią ogromne wyzwanie dla nauki prawa. Rozwój nowych technologii wymusza bowiem zmianę przepisów lub stworzenie od podstaw nowych regulacji. Pojawia się zatem konieczność konceptualizacji i poszukiwania rozwiązań na gruncie teoretyczno-prawnym, dotyczących obecnych i nowych instytucji w prawie. Jest to o tyle istotne, że obecnie prawo energetyczne rozumiane *sensu largo* podlega ciągłej inflacji – szczególnie ze względu na kolejne obszerne nowelizacje ustawy – Prawo energetyczne, czy ustawy o odnawialnych źródłach energii. W ostatnim czasie pojawiła się także na przykład ustawa o rynku mocy oraz nowa wersja ustawy o efektywności energetycznej. Uchwalenie tych nowelizacji oraz wprowadzenie nowych regulacji podyktowane jest w przeważającej

większości koniecznością implementacji do polskiego porządku prawnego unijnych postanowień. Prawo energetyczne *sensu largo* jest więc tym szczególnym przykładem, na którym można zobrazować dwutorowe wyzwanie dla nauki prawa – należy bowiem zmierzyć się nie tylko z trendami krajowymi, ale także z ogólnoeuropejskimi. Prezentowana książka stanowi próbę podjęcia takiej analizy, szczególnie, że obecnie brak jest w doktrynie tego rodzaju całościowego opracowania.

W opracowaniu tym założono, że wypełnianie przez ustawodawcę postulatów wynikających z kategorii lokalnego bezpieczeństwa energetycznego (będące wyrazem wspierania idei energetyki lokalnej) stanowi realizację norm i zasad konstytucyjnych dotyczących szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Tymczasem odnotowujemy jeszcze brak odpowiedniej regulacji prawnej na poziomie ustawowym wprowadzającej w życie powyższe założenia, a odnoszącej się z jednej strony do struktur administracji publicznej (przede wszystkim zadań i kompetencji) i jej form działania, z drugiej zaś strony do form organizacyjno-prawnych podmiotów spoza administracji publicznej.

W tej pracy przyjęto także, że aby poszczególne instytucje prawa administracyjnego i energetycznego (rozumianego *sensu largo*) – zgodne z ideą energetyki lokalnej – mogły być w prawie krajowym wdrożone – należy skonstruować na gruncie normatywnym prawo do energii i zaproponować jego konstytucjonalizację. Prawo do energii powinno stanowić fundament funkcjonowania jednostki w społeczeństwie.

Założono też, że powodem, dla którego należy wypełniać postulaty wynikające z kategorii lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, jest nie tylko konieczność realizacji podstawowych potrzeb jednostki związanych z dostępem i korzystaniem z energii, ale także gwarancja stabilności polskiego systemu zarządzania kryzysowego w okolicznościach kryzysu elektroenergetycznego.

W związku z tak ukształtowanymi założeniami w prezentowanym dziele postawiono także szereg pytań badawczych, które odpowiadają treści poszczególnych rozdziałów. Pytania te są następujące: (1) czy obecnie możliwe jest skonstruowanie prawa do energii i jego konstytucjonalizacja? (2) w jaki sposób realizuje się w sferze stanowienia i stosowania prawa konstytucyjny nakaz dbania o bezpieczeństwo wewnętrzne w wymiarze ogólnokrajowym i lokalnym? (3) czy obecne formy organizacyjno-prawne podmiotów spoza administracji publicznej i związane z nimi mechanizmy wsparcia energetyki lokalnej stanowią wyraz realizacji kategorii lokalnego bezpieczeństwa energetycznego? (4) w jaki sposób należy zrekonstruować system zarządzania kryzysowego, tak aby powiązać go ze zjawiskiem kryzysu elektroenergetycznego?

Mając na uwadze powyższe założenia oraz pytania badawcze, w pierwszym rozdziale przedstawiono, w jaki sposób doktryna prawa publicznego – przede wszystkim prawa administracyjnego – odpowiada dziś na nowe zjawiska społeczne. Rozważania te dotyczą przede wszystkim relacji pomiędzy postępowaniem technologicznym a doktryną prawa. Na tym tle dokonano również próby analizy ewoluującego prawa administracyjnego i gospodarczego w kierunku wyodrębniania się prawa energetycznego. W drugim rozdziale scharakteryzowano ideę energetyki lokalnej w odniesieniu do prawa polskiego i europejskiego. Odniesiono się między innymi do zjawiska demokracji energetycznej oraz podjęto próbę opracowania definicji energetyki lokalnej na potrzeby dalszych badań. Trzeci rozdział pracy skupia się na problematyce prawa do energii oraz jego treści. Zawarto tu między innymi propozycję konstytucjonalizacji prawa do energii. Czwarty rozdział dotyczy kategorii lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Rozważania w tym rozdziale przeprowadzono głównie na gruncie przepisów konstytucyjnych oraz przepisów ustaw ustrojowych związanych ze strukturą samorządu terytorialnego. Piąty i szósty rozdział opracowania stanowi analizę form organizacyjno-prawnych oraz mechanizmów wsparcia dla energetyki lokalnej. Skupiono się tu między innymi na analizie statusu prosumenta, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych, a także ukazano ich rolę i znaczenie. Ostatni rozdział monografii związany jest z analizą znaczenia rozwoju energetyki lokalnej dla zapobiegania sytuacjom kryzysowym i kryzysowi elektroenergetycznemu. Przedstawiono tu założenia związane z teorią kryzysu, osadzając je w realiach polskiego systemu zarządzania kryzysowego. Istotnym elementem tego rozdziału jest także opracowana od podstaw koncepcja dotycząca utworzenia w Polsce centrów bezpieczeństwa energetycznego w powiatach.

W pracy skorzystano przede wszystkim z metody dogmatyczno-prawnej, która była pomocna przy opisie i systematyce norm prawnych oraz ich wykładni. Pomocniczo także posługiwano się metodą teoretyczno-prawną, w obrębie której dokonano analizy poglądów doktryny w opisie najważniejszych dla tej tematyki instytucji. Istotnym elementem metodologicznym była również metoda komparatystyczno-prawna rozumiana dwupoziomowo. Po pierwsze, przy jej pomocy możliwa była analiza przepisów różnych gałęzi prawa w odniesieniu do prawa energetycznego sensu largo. Po drugie zaś przy pomocy tej metody dokonano komparatystyki w zakresie prawa krajowego i prawa unijnego.

Powyższe założenia zostały potwierdzone i poparte stosowną argumentacją, w szczególności także udzielono odpowiedzi na zadane pytania badawcze, zaś wnioski można natomiast sformułować następująco.

Idea energetyki lokalnej wpisująca się obecnie w zjawisko demokracji energetycznej ma swoje korzenie w trendach, które obserwujemy od kilku lat nie tylko w Polsce, ale także w innych krajach europejskich. W pracy tej wykazano przede wszystkim, że te nowe tendencje wpływają w sposób istotny na kształt dotychczasowego rynku energii, w tym także na regulację prawną. Odbiciem takiego stanu rzeczy jest chociażby treść projektów aktów normatywnych zaproponowanych przez Komisję Europejską w obrębie tzw. Pakietu Zimowego, w którym zapowiedziano powstanie unii energetycznej oraz w końcu także treść przyjętych w ostatnim czasie aktów normatywnych. W Polsce jest to także widoczne w prawie krajowym – głównie na gruncie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii. Pojawia się zatem przestrzeń normatywna związana z funkcjonowaniem na rynku energii prosumentów, klastrów energii, czy spółdzielni energetycznych – co ma także ścisły związek z rozwojem nowych technologii. W opracowaniu tym wykazano również istnienie związku pomiędzy ideą demokracji energetycznej i energetyki lokalnej a podstawową potrzebą człowieka polegającą na zachowaniu bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym. Zasadniczym elementem jest tu realizacja prawa do energii, które może być powiązane z konstytucyjną zasadą godności człowieka wyrażoną w art. 30 Konstytucji RP.

Z przedstawionej argumentacji wynika, że prawo do energii ma charakter wielopłaszczyznowy, a jego treść może oscylować wokół dwóch przestrzeni: prawa dostępu do energii oraz prawa do korzystania z energii. Prawo dostępu do energii to kwestia łącząca się przede wszystkim z barierami – tak w zakresie prawa, jak w zakresie technologii. W sferze prawnej kluczem do znoszenia tego rodzaju barier jest przede wszystkim stworzenie takiego środowiska normatywnego, w którym możliwe jest względnie swobodne podłączenie się do sieci elektroenergetycznej oraz finalnie korzystanie z energii elektrycznej i ciepłej. Chodzi przede wszystkim o formułę związaną z podstawą prawną przyłączenia się do sieci oraz o formy dotyczące stosunku prawnego pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a konsumentem. W ostatnim czasie na gruncie prawa europejskiego odbiorca końcowy (jako konsument) jest szczególnie eksponowany. Wskazuje się przede wszystkim na konieczność wzmocnienia uprawnień takiego odbiorcy, a także rozszerzenia jego praw na rynku energii. Stąd chociażby pojawiła się koncepcja dotycząca rozstrzygania sporów konsumenckich z zastosowaniem instytucji mediacji. W tym zakresie w prawie krajowym został powołany nowy podmiot administrujący w osobie koordynatora ds. negocjacji przy Prezesie URE. Pokazuje to, że pozycja konsumenta (odbiorcy energii elektrycznej i ciepłej) podlega ewolucji – umacniając się. Dzięki temu chociażby, staje się realne korzystanie z prawa do swobodnego

wyboru dostawcy energii, czy też zabezpieczenie ewentualnych roszczeń, które mogą pojawić się w związku z realizacją umowy kompleksowej.

Problematyka korzystania z energii wiąże się natomiast z uprawnieniem do decydowania o tym, w jakim zakresie taka energia może być spożytkowana, co łączy się także z kwestią samodzielnego wytwarzania energii. Jak wskazano w tej pracy – prawo do korzystania z energii łączy się ściśle z kwestią reglamentacji rynku energii nawet w przypadku, gdy dostęp do energii jest zapewniony, ponieważ istnieć mogą tzw. mechanizmy limitujące. Konstrukcja tych mechanizmów została wprowadzona do prawodawstwa poprzez zastosowanie pojęć niedookreślonych związanych z możliwością czasowego odłączenia energii w sytuacjach kryzysowych (na przykład w przypadku zaistnienia “niepokoju społecznego”). Mając na uwadze koncepcję bezpieczeństwa energetycznego państwa – rzeczywiście tego rodzaju regulacja wydaje się potrzebna, aczkolwiek istnienie pojęć niedookreślonych implikuje możliwość zastosowania tych procedur w różnorodnych sytuacjach. Dlatego też – co podniesiono w tej pracy – szczególną rolę odgrywają podmioty administrujące (na przykład Prezes URE), które powinny kontrolować wprowadzanie takich ograniczeń.

Biorąc pod uwagę dwie wymienione wyżej przestrzenie zaproponowano w tej pracy konstytucjonalizację samego prawa do energii w drodze następującego sformułowania: “Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zagwarantowaniu każdemu dostępu do energii, korzystania z niej, a także prawa do samodzielnego wytwarzania energii.”. Wskazano, że właściwym miejscem dla określenia prawa do energii byłby rozdział II Konstytucji RP dotyczący wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela, a konkretnie część dotycząca wolności i praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych (w ramach art. 64-76). W obrębie tych rozważań zaproponowano także zestawienie prawa do energii z koncepcją publicznych praw podmiotowych. Posługując się przyjętą przez doktrynę metodologią zauważono, że prawo do energii w zakresie dostępu oraz korzystania z energii ma charakter prawa podmiotowego pozytywnego, zaś w zakresie prawa do samodzielnej produkcji energii ma charakter prawa negatywnego.

Europejski rynek energii wywiera dziś ogromny wpływ na kształt rynku energii w Polsce. Ciągłe “podnoszenie standardów” (przede wszystkim w zakresie ochrony środowiska i przyrody) na forum UE zmusza poszczególne kraje członkowskie do modernizacji krajowych mechanizmów wsparcia związanych z energetyką, co przekłada się na prawo stanowione. Nawet jeżeli w pewnym zakresie wewnętrzna struktura rynku energii zdaje się “opierać” nowym trendom, to i tak istnieje konieczność dostosowania do ogólnych standardów (na

przykład w zakresie miksu energetycznego, co ma następnie związek z procentowym ustalonym końcowym zużyciem energii). Paradoksalnie więc okazuje się, że zmiany w strukturze rynku energii w dużej mierze kształtują właśnie standardy unijne związane z szeroko rozumianym klimatem i ochroną środowiska. W polityce europejskiej można dostrzec pewne fazy w sposobie podchodzenia do omawianych wyżej kwestii. Z końcem lat 90, gdy następowała silna liberalizacja rynku energii głównym celem decydentów było przede wszystkim zapewnienie dostępu do rynku energii podmiotom trzecim (*Third-party Access*). Chodziło wtedy o ograniczenie praktyk monopolistycznych. Tego rodzaju praktyki udało się w pewnym zakresie przełamać. W tamtym czasie zdecydowano się także procentowo określić udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii dla każdego kraju członkowskiego. Europejski rynek energii znacząco się wtedy spolaryzował. Niektóre kraje (na przykład skandynawskie) zgłosiły swój udział na poziomie ponad 40% takiego udziału, inne kraje (jak na przykład Polska) udział w okolicach 15%. Doprowadziło to do konieczności wypracowania pewnych wspólnych reguł postępowania w UE. Stąd z końcem 2016 roku pojawił się tzw. Pakiet Zimowy, którego założeniem było wprowadzenie głębokich zmian na rynku energii wraz z propozycją wprowadzenia unii energetycznej. Trzeba jednak zaznaczyć, że regulacja związana z nową formą integracji nie jest propozycją wprowadzenia sztywnych norm do porządków prawnych państw członkowskich, ale opiera się przede wszystkim na sprawozdawczości.

Analiza dokonana w tym opracowaniu uprawnia do sformułowania wniosku, że idea energetyki lokalnej i zjawiska z nią związane są co prawda dostrzegane w strategicznych dokumentach rządowych, jednakże w stopniu nieodpowiadającym obecnym europejskim trendom. W zbyt małym stopniu zwraca się na przykład uwagę na problem bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym. To czyni treść tych polityk niepełnymi. Tymczasem postrzeganie problemu bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym wydaje się dziś kluczowe dla kształtu regulacji prawnej dotyczącej bezpieczeństwa energetycznego państwa.

W opracowaniu tym poparto doktrynalny pogląd, że bezpieczeństwo energetyczne może funkcjonować na trzech poziomach: lokalnym, regionalnym i krajowym. Wielopłaszczyznowe postrzeganie bezpieczeństwa energetycznego przez pryzmat funkcjonowania samorządu terytorialnego daje możliwość konstruowania przepisów dotyczących zapewnienia tego bezpieczeństwa. Trzeba przyznać, że w związku z rozwojem nowych technologii obserwujemy aktualnie zmierzch rozumienia bezpieczeństwa energetycznego w wymiarze jedynie ogólnokrajowym, czy ogólnonarodowym. Dzisiaj – w obliczu różnego rodzaju form hybrydalnych zagrożeń (na przykład cyberataków na wybrane –

lokalne sieci energetyczne) zasadne jest wielopłaszczyznowe postrzeganie tego bezpieczeństwa. Dlatego też w monografii tej przyjęto, że istnieje możliwość zastosowania kategorii bezpieczeństwa energetycznego między innymi do jednostki samorządu terytorialnego, czy też gospodarstwa i rodziny. W celu udowodnienia takiej tezy dokonano analizy siatki pojęciowej związanej z szeroko rozumianym bezpieczeństwem i porządkiem publicznym stosowanej przez prawodawcę na gruncie ustaw samorządowych, a także innych ustaw z zakresu administracyjnego prawa materialnego. Zauważono jednak, że często pojęcia te są stosowane wymiennie i w różnych kontekstach, co znacząco utrudnia interpretację i stosowanie właściwych przepisów w praktyce.

Powyższe ujęcie daje możliwość analizy problematyki bezpieczeństwa energetycznego z poziomu wspólnot lokalnych. Jest to dziś niezbędne chociażby do prawidłowego scharakteryzowania reguł zarządzania kryzysowego oraz zasad ochrony ludności cywilnej w przypadku zaistnienia tzw. kryzysu elektroenergetycznego. Należy bowiem odnotować, że obecna regulacja prawna nie przewiduje tu właściwie żadnych szczegółowych zasad. Ustawa lakonicznie odnosi się do kwestii związanej z infrastrukturą krytyczną, której jednym z elementów jest infrastruktura energetyczna. Brakuje natomiast precyzyjnych reguł związanych z kryzysem elektroenergetycznym, który staje się szczególnie aktualnym zagrożeniem.

Dlatego zasady dotyczące ochrony ludności cywilnej to kolejna przestrzeń, która w tej pracy została powiązana z kwestią lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Będąca w dalszym ciągu na etapie prac projektowych ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej nie wypełnia niestety najważniejszych postulatów związanych z ochroną ludności w zakresie kryzysu elektroenergetycznego, ponieważ właściwie żaden z jej projektowanych przepisów nie odnosi się wprost i bezpośrednio do tej problematyki. W związku z tym istnieje konieczność rewizji tych reguł. Projekt ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz ustawa o zarządzaniu kryzysowym łączą kwestię bezpieczeństwa energetycznego przede wszystkim z działaniem administracji rządowej i z problematyką ogólnokrajową, tymczasem większy nacisk powinien zostać położony na samorząd terytorialny i wspólnoty lokalne. Mając powyższe na uwadze (na co zwrócono uwagę w tej pracy) konieczna jest modernizacja definicji legalnej bezpieczeństwa energetycznego ujętej w art. 3 pkt 16 ustawy – Prawo energetyczne, która w dużej mierze zakłada jedynie realizację koncepcji bezpieczeństwa energetycznego w ujęciu ogólnokrajowym. Lokalne postrzeganie tego problemu pozwala natomiast na rewizję zadań publicznych po stronie trzech jednostek samorządu terytorialnego zawartych w ustawach samorządowych.

Przesłanką do wyprowadzenia wniosku o prowadzeniu polityki w zakresie wspierania energetyki lokalnej w Polsce jest aktualna regulacja prawna dotycząca form organizacyjno-prawnych, a także istnienie mechanizmów wsparcia dla energetyki lokalnej. Głównych filarem są tu przepisy dotyczące statusu prawnego i funkcjonowania prosumenta. Wprowadzono możliwość wytwarzania energii na własne potrzeby i przekazywania nadwyżek energii do sieci. Obecny model związany ze wsparciem tego rodzaju działalności nie został jednak oceniony w tej pracy pozytywnie. Dotyczy to przede wszystkim sposobu rekompensaty (systemu opustów) związanej z przekazywanymi nadwyżkami do sieci elektroenergetycznej. Drugim ważnym elementem związanym z formami organizacyjno-prawnymi jest spółdzielnia energetyczna, która funkcjonuje w rygorze ogólnych przepisów o spółdzielniach. Regulacja ta daje możliwość zrzeszania się społeczności lokalnych w ramach spółdzielni celem wytwarzania energii na własne potrzeby, a głównym elementem jest substrat osobowy i majątkowy. W pracy tej zwrócono uwagę, że idea związana ze spółdzielczością (będąca w Polsce przede wszystkim wykorzystywana dotychczas głównie w bankowości) ma szansę na rozwój w zakresie energetyki lokalnej, pod warunkiem prawidłowego określenia mechanizmów wsparcia dla tego rodzaju działalności. Trzecim filarem jest możliwość tworzenia klastrów energii. Idea klastrowości rozwija się od jakiegoś czasu w państwach europejskich, znalazła ona także swoje miejsce na polskim rynku energii. Szczególnie w ostatnich latach możemy odnotować silny rozwój tej idei – co ma związek z uruchomieniem przez administrację rządową programu wsparcia dla tego rodzaju działalności. Klaster energii to atrakcyjna forma przede wszystkim dla samorządu terytorialnego, którego jednostki mogą być fundamentalnym elementem. Ideę tę należy ocenić pozytywnie, przede wszystkim z uwagi na łączenie w obrębie klastra różnych podmiotów, jak na przykład podmioty gospodarcze, samorządowe, czy podmioty o charakterze naukowym.

Treść tej pracy wykazała także, że można mówić o relacjach pomiędzy rozwojem energetyki lokalnej a problematyką zapobiegania sytuacjom kryzysowym i niwelowania ich ewentualnych skutków, szczególnie w obrębie tzw. kryzysów elektroenergetycznych. Definicję takiego kryzysu odnajdujemy dzisiaj jedynie na poziomie projektów aktów unijnych, a ma on oznaczać zaistniałą albo grożącą sytuację znacznego niedoboru energii elektrycznej lub braku możliwości dostarczenia energii elektrycznej do odbiorców końcowych. Prawdopodobieństwo zaistnienia takiej sytuacji jest większe w przypadku scentralizowanego systemu elektroenergetycznego, niż rozproszonego. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym ma związek z wytwarzaniem energii na własne potrzeby

w ramach systemów prosumenckich, czy też w przypadku lokalnych wspólnot energetycznych w formie spółdzielni energetycznych i klastrów.

Odrębną koncepcją zgłoszoną w tej pracy, która ma związek z analizą relacji pomiędzy rozwojem energetyki lokalnej a problematyką zapobiegania sytuacjom kryzysowym i niwelowania ich skutków, jest utworzenie centrów bezpieczeństwa energetycznego w powiatach. W myśl tego opracowania centrum takie można zdefiniować jako wyodrębnioną organizacyjnie i działającą w ramach jednostki gaśniczo-ratowniczej Państwowej Straży Pożarnej w powiecie strukturę, pozostającą w ciągłej gotowości energetycznej w celu zapewnienia średnioterminowej samowystarczalności energetycznej jednostki gaśniczo-ratowniczej Państwowej Straży Pożarnej. Jak wykazano w tej pracy centrum bezpieczeństwa energetycznego mogłoby wpisywać się w system zarządzania kryzysowego na poziomie samorządu terytorialnego i przyczynić się tym samym znacząco do realizacji koncepcji bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym. W celu utworzenia takiej struktury niezbędne są jednak zmiany legislacyjne, których treść została zaproponowana w niniejszym opracowaniu w ramach postulatów *de lege ferenda* i *de lege lata*.

5. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO – BADAWCZYCH

Pierwszym obszarem, którym zajmowałem się w pracy naukowo-badawczej była problematyka ustroju samorządu terytorialnego. Początkowe moje opracowania dotyczyły zadań i kompetencji podmiotów administrujących na trzech szczeblach samorządu terytorialnego – w gminie, powiecie i województwie oraz prawa samorządowego, także w aspekcie nadzoru. W tym okresie mojego rozwoju naukowego powstały między innymi następujące prace: *Nowe wyzwania w sferze prawodawstwa miejscowego na przykładzie gminy*, Zeszyty Prawnicze UKSW Nr 9.2/2009, *Prowadzenie obrad przez połączone komisje rady*, Wspólnota – Pismo Samorządu Terytorialnego Nr 41/2008, *Status jednostki pomocniczej w gminie*, Wspólnota – Pismo Samorządu Terytorialnego Nr 40/2008, *Nadzór nad działalnością jednostki pomocniczej*, Wspólnota – Pismo Samorządu Terytorialnego Nr 31/2008, *Pełnomocnictwa i upoważnienia udzielane przez wójta*, Wspólnota – Pismo Samorządu Terytorialnego Nr 21/2009. W opracowaniach tych wielokrotnie podkreślałem fundamentalne znaczenie samorządu terytorialnego oraz konieczność rewizji jego zadań, w związku z koniecznością dostosowywania struktur administracji publicznej do obecnych wyzwań. Szczególnie dużo miejsca poświęciłem problematyce zadań i kompetencji organów

w jednostkach samorządu terytorialnego. Zajmowałem się także szczególnym statusem jednostki pomocniczej w gminie, także w odniesieniu do ustroju miasta stołecznego Warszawy.

W ramach współpracy naukowej z Uniwersytetem w Osnabrück w Niemczech w latach 2010-2011 – między innymi także w obrębie partnerstwa instytucjonalnego między European Legal Studies Institute i Katedrą Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego UKSW (Osnabrück-Warszawa, Fundacja Alexandra von Humboldta) podjąłem próbę analizy problematyki przetwarzania danych w świetle zasady prawa do prywatności w artykule *Staatliche und private Datenverarbeitung in Polen im Lichte des Rechts auf Privatsphäre* [w:] *Perspektiven des deutschen, polnischen und europäischen Informationsrechts Ergebnisse einer deutsch-polnischen Alexander von Humboldt-Institutpartnerschaft*, red. I. Lipowicz, J. P. Schneider, Osnabrück 2011. Po zakończeniu tej współpracy nadal podtrzymywałem kontakty naukowe z tym Ośrodkiem w ramach dwóch wyjazdów naukowo-badawczych z międzynarodowego programu Erasmus dla pracowników naukowych (*LLP-Erasmus Programme Individual Teaching Programme For Teaching Staff Mobility*) w 2012 oraz w 2014 roku (m.in. seminarium naukowe pomiędzy Katedrą Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie a European Legal Studies Institute Osnabrück w ramach programu Erasmus, z referatem: *The voivode's role in environmental and air protection*). Zebrane wtedy materiały naukowe na tym Uniwersytecie pozwoliły mi znacząco pogłębić prace nad wnioskiem do Narodowego Centrum Nauki w konkursie Preludium (projekt pt. *“Tworzenie i wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł na obszarze gminy jako sfera gospodarki komunalnej. Analiza prawno-administracyjna”*).

W kolejnym etapie mojej pracy koncentrowałem się na problematyce roli wspólnoty samorządowej, procesie globalizacji oraz jakości życia mieszkańców wspólnot samorządowych. Powstały między innymi takie publikacje jak: *Jakość życia mieszkańca gminy – badanie zabezpieczeń normatywnych* [w:] *Jakość działania administracji publicznej, a jakość życia społeczeństwa – wybrane aspekty prawne i społeczne*, red. E. Jasiuk, Radom 2012, *Procesy związane z globalizacją w samorządzie terytorialnym na przykładzie dużych miast* [w:] *Państwo i prawo w dobie globalizacji. Księga jubileuszowa*, red. S. Sagan, Rzeszów 2011. Badania te poświęcone były przede wszystkim relacjom pomiędzy samorządem terytorialnym a administracją rządową oraz statusowi prawnemu wspólnoty samorządowej i pozycji członka takiej wspólnoty. Podejmując zagadnienie globalizacji pisałem o procesach związanych z informatyzacją i budową sieci teleinformatycznych, finansowaniu tego rodzaju przedsięwzięć ze środków UE oraz o skuteczności w załatwianiu spraw obywateli w urzędach. Problematyka

ta stała się również przedmiotem mojego wystąpienia na ogólnopolskiej konferencji naukowej w dniu 15.04.2011 roku pt. *“Jakość administracji publicznej, a jakość życia – aspekty prawne i społeczne”* z referatem: *Jakość życia mieszkańca gminy – badanie zabezpieczeń normatywnych* (Wyższa Szkoła Handlu w Radomiu).

Następnym obszarem badawczym, któremu poświęciłem się w pracy naukowej była kwestia styku prawa administracyjnego z innymi naukami ościennymi, co obecnie jest bardzo istotnym wyzwaniem w nauce prawa. W szczególności moje badania dotyczyły pogranicza prawa administracyjnego i prawa cywilnego oraz prawa administracyjnego i nauki zarządzania. Inspiracją do podjęcia tego rodzaju wątków były dla mnie dwa kolejne Zjazdy Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego w 2010 roku pt. *“Współzależność dyscyplin badawczych w sferze administracji publicznej”* (Kazimierz Dolny, w którym uczestniczyłem w dniach 19-22.09) oraz w 2012 roku pt. *„Kryzys Prawa Administracyjnego w Administracji Publicznej?”* (Białystok, w dniach 23-26.09). W tym czasie opublikowałem takie artykuły jak: *Wpływ teorii organizacji i zarządzania na teorię prawa administracyjnego* [w:] *Pomiędzy zarządzaniem publicznym a ogólną teorią administracji*, red. E. Jasiuk, G.P. Maj, K. Sikora, S. Wrzosek, Radom 2013 oraz *W sprawie zjawiska przenikania się prawa administracyjnego i prawa cywilnego w nowoczesnym państwie prawa* [w:] *Kryzys prawa administracyjnego? Tom III: Wypieranie prawa administracyjnego przez prawo cywilne*, red. A. Doliwa, S. Prutis, Warszawa 2012. Szczególnie ostatni artykuł był istotny, ponieważ stanowił on wynik mojego wystąpienia z referatem na wskazanym wyżej Zjeździe Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego w Białymstoku. W artykule tym rozważałem rolę umów prawa cywilnego zawieranych przez administrację publiczną z partnerami prywatnymi. Wskazywałem, że ustawodawca konstruując podstawy funkcjonowania administracji publicznej zwraca się coraz częściej w stronę form o charakterze cywilnoprawnym.

Mój kolejny obszar badawczy dotyczył struktur administracji publicznej oraz relacji pomiędzy podmiotami administrującymi (kierownictwo, nadzór, kontrola, współdziałanie, itp.). W 2015 roku opublikowałem monografię naukową pt. *“Kierownictwo w samorządzie terytorialnym – analiza administracyjnoprawna”*, której podstawą był tekst dysertacji doktorskiej. Dokonana w tej pracy analiza literatury wykazała, że zagadnienia związane z kierownictwem – szczególnie w teorii organizacji i zarządzania – są przedmiotem zainteresowania w opracowaniach zarówno europejskich, jak i amerykańskich. Wynika to głównie z tendencji polegającej na informatyzacji administracji publicznej oraz na jej przekształcaniach związanych z próbami obniżenia kosztów funkcjonowania. W opracowaniu

tym przyjęto trzy podstawowe pytania badawcze, tj.: (1) Jak można zdefiniować pojęcie kierownictwa zaczerpnięte z nauki o administracji publicznej, które nie występuje w przepisach ustrojowych i nie ma swojej definicji legalnej w żadnym akcie prawnym? (2) W ramach jakich „płaszczyzn normatywnych” w samorządzie terytorialnym można rozważać stosunki prawne w obrębie kierownictwa? (3) Jakie prawne formy działania są właściwe w obrębie kierownictwa? W toku opracowania została postawiona teza, zgodnie z którą ujęcie kierownictwa w zwięzłą definicję – w szczególności definicję legalną – nie jest prawidłowym i właściwym zabiegiem. Kierownictwo – obok innych tzw. doktrynalnych pojęć (takich jak: nadzór, kontrola, koordynacja) – powinno być opisywane w obrębie teorii prawa administracyjnego. Ze względu na wielopłaszczyznowość tego rodzaju pojęć niezwykle trudne byłoby skonstruowanie ich definicji legalnych w tekście aktu normatywnego. Kontynuacją powyższych wątków były dwa artykuły naukowe, tj.: *Aksjologiczne podstawy prawa sfery wewnętrznej administracji publicznej* [w:] *Aksjologia prawa administracyjnego*, Tom I, red. J. Zimmermann, Warszawa 2017 oraz tekst współautorski, *Obowiązki kierownika podmiotu według nowej instrukcji kancelaryjnej*, *Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka* Nr 1(34)/2014 (współautorstwo: M. Szyrski, R. Mędrzycki). W badaniach tych dostrzeżono, że rola i zadania kierownika aparatu pomocniczego ulega przemianom. Wykorzystywanie nowych metod i technik w administrowaniu urzędami powoduje, iż kierownik podmiotu może być postrzegany także jako menedżer kierujący daną organizacją. Wskazano, że rozwój Internetu oraz technologii informatycznych wymusza zastępowanie nieefektywnych ścieżek komunikacyjnych.

Następnie jako wykonawca uczestniczyłem w projekcie pt. *“Model regulacji jawności i jej ograniczeń w demokratycznym państwie prawnym”* (Projekt badawczo – rozwojowy realizowany na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju), w którym byłem odpowiedzialny za realizację Poddziałania 1.06 pt. *“Analiza pozycji prawnej organów administracji, organów kontroli państwowej i ochrony prawnej w sprawach jawności i jej ograniczeń oraz ich kompetencji wobec podmiotów publicznych i niepublicznych, a także zasad współdziałania na tle porównawczym”*. W ramach projektu miał miejsce szereg konferencji oraz powstało wiele publikacji naukowych dotyczących problematyki jawności i jej ograniczeń. W tym czasie byłem autorem następujących publikacji: *Analiza wybranych tajemnic związanych z postępowaniami kontrolnymi*, *Monitor Prawniczy* Nr 18/2014, *Teoretyczne zasady podziału zadań i kompetencji organów właściwych w sprawach jawności i jej ograniczeń* [w:] *Jawność i jej ograniczenia. Zadania i kompetencje*, red. Cz. Martysz, Warszawa 2015 (ten ostatni artykuł stanowił pokłosie uczestnictwa z

referatem w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *“Zadania i kompetencje organów publicznych w zakresie jawności i jej ograniczeń”*, która odbyła się w dniu 24.10.2014 roku w Kazimierzu Dolnym). W powyższych artykułach zajmowałem się kwestią regulacji tajemnic prawnie chronionych oraz problematyką dopasowania struktur administracji publicznej do jej zadań. Szczególnym elementem była też analiza pojęcia zadania publicznego, kompetencji oraz celu w prawie administracyjnym. Argumentowałem, że problematyka teoretycznych zasad podziału zadań i kompetencji organów właściwych w sprawach jawności i jej ograniczeń jest zagadnieniem wielopłaszczyznowym. Problem zasad podziału zadań i kompetencji dał się rozciągnąć na dyskusję na temat utworzenia wyspecjalizowanego podmiotu w sprawach dostępu do informacji publicznej. Problematyka zasad podziału zadań i kompetencji w sferze jawności i jej ograniczeń doprowadziła także do zagadnienia sprawności działania administracji publicznej. Na tym tle można było mówić o zasadzie kompetencyjności, o wyłączności kompetencyjnej, pojemności kompetencyjnej oraz o przejrzystości kompetencyjnej.

W tym okresie zająłem się także szerzej problematyką turystyki i promocji w jednostkach samorządu terytorialnego. Powstały takie opracowania jak: *Prawne aspekty administrowania turystyką*, Przegląd Naukowy Disputatio Nr XVII/2014 (artykuł we współautorstwie: M. Szyrski, K. Musiał), *Miasto cud, czyli na co można sobie pozwolić w sferze promocji*, Samorząd i Administracja, Gazeta Prawna 18 września 2013 roku Nr 181. W badaniach tych rozważałem przede wszystkim prawne uwarunkowania możliwości autopromocji jednostki samorządu terytorialnego (głównie przez pryzmat orzecznictwa sądowego) oraz prawne aspekty wykonywania zadań polegających na rozwoju turystyki. Wskazywałem, że brakuje regulacji prawnej odnoszącej się szerzej do kwestii autopromocji jednostki samorządu terytorialnego.

W mojej działalności naukowo-badawczej niezwykle istotny był rok 2014, w którym udało mi się pozyskać ze środków Narodowego Centrum Nauki (konkurs Preludium) ogólnopolski grant pt. *“Tworzenie i wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł na obszarze gminy jako sfera gospodarki komunalnej. Analiza prawno-administracyjna”*. Grant ten realizowałem przez okres około 2,5 roku. Wraz z rozpoczęciem jego realizacji zacząłem głęboko zajmować się problematyką prawa energetycznego, szczególnie prawem odnawialnych źródeł energii. Badania te przypadły na czas prac parlamentarnych nad pierwszą wersją ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz nad nowelizacją ustawy – Prawo energetyczne. W całym okresie realizacji grantu ze środków Narodowego Centrum Nauki udało mi się:

- 1) opublikować drugą autorską monografię pt. *“Rola samorządu terytorialnego w rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)”*, Warszawa 2017;
- 2) opublikować artykuł naukowy: pt. *“Energia ze źródeł odnawialnych (OZE) w samorządzie gminnym”*, Samorząd Terytorialny Nr 7-8/2015;
- 3) odbyć serię międzynarodowych wizyt studyjnych w: Szwecji (Sztokholm), Finlandii (Helsinki) i na Łotwie (Ryga);
- 4) zorganizować ogólnopolską konferencję naukową pt. *“Tworzenie i wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych w samorządzie terytorialnym: szanse i zagrożenia”* na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w dniu 26.01.2016 roku;
- 5) doprowadzić do ukazania się publikacji pokonferencyjnej pod moją redakcją naukową pt. *“Tworzenie i wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych (OZE)”*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2016.

Wnioski zaprezentowane w artykule pt. *“Energia ze źródeł odnawialnych (OZE) w samorządzie gminnym”* miały charakter wstępny. Były one oparte na przeprowadzonej przeze mnie ankiecie w około 2400 gminach polskich. Zebrane dane wskazały, że tylko 2% przebadanych wtedy gmin posiadało na własność lub współwłasność elektrownie wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych w wyodrębnionych formach prawnych. Wyniki zaprezentowane w monografii pt. *“Rola samorządu terytorialnego w rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)”* miały już charakter głębokich wniosków *de lege ferenda* i *de lege lata*. W pierwszym rozdziale tej książki omówiłem zagadnienie aksjologicznych podstaw regulacji prawnej w sferze OZE. Drugi rozdział poświęciłem problematyce rozwoju globalnej regulacji prawnej związanej ze sferą OZE oraz jej wpływowi na wskaźnik tworzenia i wykorzystania energii w krajach UE. Dokonano tego w podziale na akty wspólnotowe i Unii Europejskiej oraz akty Organizacji Narodów Zjednoczonych. W trzecim rozdziale zaprezentowałem siatkę podmiotów administrujących oraz ich zadania w sferze OZE. Tutaj nawiązałem do istotnego problemu realizacji zasady efektywności energetycznej. Czwarty rozdział dotyczył roli gminy i innych jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju OZE. Piąty i szósty rozdział stanowił analizę normatywnych determinantów lokalizacji infrastruktury energetycznej z odnawialnych źródeł w gminie (ze szczególnym uwzględnieniem elektrowni wiatrowych) oraz analizę wpływu zasad związanych z ochroną środowiska i ochroną przyrody na rozwój OZE.

Prowadząc coraz szersze badania nad prawem energetycznym, w tym prawem odnawialnych źródeł energii opublikowałem szereg artykułów naukowych oraz brałem udział w panelach dyskusyjnych oraz branżowych konferencjach, między innymi: w dniach 21-22.01.2016 roku podczas Energetycznego Forum Nauki i Gospodarki na Uczelni Łazarskiego w Warszawie (referat pt. *“Energia odnawialna w Polsce – zagadnienia administracyjnoprawne”*), w dniach 13-14.10.2015 roku podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *“Tendencje we współczesnej administracji publicznej – podmioty, zadania publiczne oraz prawne formy ich realizacji”* w Akademii Jana Długosza w Częstochowie (referat pt. *“Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych – jako nowa tendencja w działaniach administracji publicznej”*), czy w dniu 15.05.2015 roku podczas VII. Konferencji Naukowej pt. *“Bezpieczeństwo w Internecie: Internet Rzeczy. Bezpieczeństwo Smart City”* na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (referat pt. *“Bezpieczeństwo energetyczne w smart cities”*).

Ten etap mojego rozwoju naukowego związany jest zarówno z badaniami nad prawem i polityką energetyczną w ujęciu krajowym jak i w ujęciu międzynarodowym.

W obrębie badań nad regulacjami krajowymi za najważniejsze publikacje naukowe uznaję: *Zadania samorządu terytorialnego w przestrzeni energetyki odnawialnej – potrzeba legislacyjnych zmian* [w:] Charakter i konstrukcja zadań samorządu terytorialnego, red. M. Stec, S. Płażek, Warszawa 2017, *Prawo energetyczne z uwzględnieniem prawa odnawialnych źródeł energii* [w:] Instytucje materialnego prawa administracyjnego. Przegląd regulacji, red. I. Lipowicz, Warszawa 2017, *Charakter prawny planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (oraz jego założeń) przygotowywanego przez organy gminy* [w:] Źródła prawa w samorządzie terytorialnym, red. B. Dolnicki, Warszawa 2018, *Ocena realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości w prawie odnawialnych źródeł energii*, Samorząd Terytorialny Nr 5/2018, *Tworzenie i wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych (OZE)*, red. M. Szyrski, Warszawa 2016. Motywem przewodnim tych prac była przede wszystkim teza, że obecnie zadania jednostek samorządu terytorialnego nie odpowiadają wyzwaniom związanym z rozwojem technologii w zakresie odnawialnych źródeł energii. W szczególności brak jest zadań na poziomie samorządu terytorialnego wymagających zapewnienia lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Dużo miejsca poświęcałem kwestii zadań własnych gminy w zakresie szeroko rozumianej energetyki, ponieważ podstawowym elementem jest problematyka zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przygotowywanego przez organy gminy. Wielokrotnie podejmowałem także wątki aksjologiczne – szczególnie jest

to widoczne we wskazanym wyżej artykule dotyczącym realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości w prawie odnawialnych źródeł energii.

W najbliższym czasie (tj. na przełomie II i III kwartału 2019 roku) ukażą się także na rynku dwa komentarze związane z prawem odnawialnych źródeł energii, których jestem współautorem (*Prawo energetyczne, Ustawa o odnawialnych źródłach energii, Ustawa o rynku mocy. Komentarz*). Są to: komentarz do ustawy z dnia 20.02.2015 roku o odnawialnych źródłach energii (art. 2 pkt 15a, 27a, 33a, art. 4-18 i art. 212 i 215) oraz komentarz do ustawy z dnia 20.05.2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (art. 1, 2, 9, 11-13, 16-18) w wydawnictwie C.H.Beck pod redakcją naukową M. Czarneckiej i T. Ogłódka.

W obrębie prawa energetycznego prowadziłem także badania nad prawem międzynarodowym. W związku z tym w dniach 4.09-8.09.2017 roku odbyłem wyjazd studyjny na Uniwersytet w Bergen w Norwegii (w ramach programu Norway Grants, dwustronna wymiana naukowa, Norwegia-Polska), gdzie wygłosiłem referat pt. *“The new UE Policy regarding the renewable energy sources in the context of the Winter Package and its influence on the internal member state law”*. Materiały zebrane podczas tego wyjazdu pozwoliły mi następnie na publikację kolejnego artykułu naukowego: *A New EU Energy Policy: Towards Local Democracy*, Zeszyty Prawnicze Nr 18.3, w którym zaprezentowałem główne wyzwania prawne europejskiego rynku energii. W tych badaniach skupiłem się przede wszystkim na analizie projektowanych przepisów unijnych prowadzących ówczesnie do powstania unii energetycznej w Unii Europejskiej.

W obrębie prawa odnawialnych źródeł energii zajmowałem się także – chociaż pobocznie – kwestią ochrony środowiska i klimatu, uczestnicząc także w konferencjach naukowych (między innymi w dniu 25.04.2017 roku w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *“Ochrona zasobów naturalnych”* na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z referatem pt. *“Prawna regulacja sfery odnawialnych źródeł energii (OZE): między bezpieczeństwem energetycznym a ochroną środowiska”*). Jestem współautorem artykułu naukowego: *Konstytucyjne podstawy ochrony środowiska w świetle zadań i kompetencji podmiotów administrujących w jednostkach samorządu terytorialnego*, [w:] *Konstytucyjne umocowanie samorządu terytorialnego*, red. M. Stec, K. Małysa-Sulińska, Warszawa 2018 (współautorstwo: M. Szyrski, M. Szlufik). Wątki te były także podejmowane w mojej monografii, o której była już mowa wcześniej pt. *“Rola samorządu terytorialnego w rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)”*, Warszawa 2017. Analiza rozwiązań prawnych wskazuje, że prawo administracyjne ulega coraz to większej atomizacji. Stwierdzono, że można mówić już nie tylko o trzech gałęziach prawa administracyjnego (prawo ustrojowe, materialne i

procesowe), ale w ramach prawa materialnego można dokonywać szeregu głębszych podziałów – jak chociażby w przypadku prawa ochrony środowiska. Zwrócono uwagę na fakt odbierania samorządowi terytorialnemu władztwa w zakresie ochrony środowiska, głównie na przykładzie nowej ówczesnie ustawy – Prawo wodne.

Wraz z rozwojem kontaktów oraz prowadzeniem szeroko zakrojonych prac naukowo-badawczych w 2017 roku stworzyłem ogólnopolską sieć naukową ds. prawa energetycznego i odnawialnych źródeł energii, której jestem kierownikiem. Obecnie w skład sieci wchodzi przedstawiciele: Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Związku Powiatów Polskich oraz Instytutu Badań Strukturalnych.

Odrębnym zagadnieniem, którym następnie szeroko się zajmowałem była kwestia tzw. ubóstwa energetycznego. Z tym tematem występowałem na szeregu konferencji naukowych (między innymi w dniu 28.09.2018 roku podczas II. Metropolitalnego Kongresu Rewitalizacji pt. „*Ile prywatyzacji w rewitalizacji?*” z referatem pt. „*Przestrzenie zapobiegania ubóstwu energetycznemu. Między administracją publiczną a sektorem prywatnym*” na Uniwersytecie Gdańskim, w dniu 10.10.2017 roku podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „*Aksjologiczne i prawne problemy bezdomności*” z referatem pt. „*Ubóstwo energetyczne jako jedna z przyczyny bezdomności*” na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Byłem także autorem następujących pozycji literatury: *Energy Poverty as a European and Polish legal issue*, Białostockie Studia Prawnicze Vol 23 Nr 2 (we współautorstwie M. Szyrski, R. Mędrzycki), *Bezpieczeństwo energetyczne gospodarstwa domowego*, Studia nad Rodziną Nr 46/2018. Wynikiem tych prac był główny wniosek, że obecna regulacja prawna nie jest dostosowana do zagrożeń jakie związane są z brakiem ciepła i prądu. Stwierdzono także, że powiązanie problemu ubóstwa energetycznego z dodatkami mieszkaniowymi oraz mechanizmami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej nie jest wystarczające dla rozwiązania tego istotnego indywidualnego i społecznego problemu. Dostrzeżono, że zjawisko ubóstwa energetycznego wymyka się legislacji. Prowadzi to niestety do tego, że prawo zajmuje się wycinkowo tym zjawiskiem, starając się – na zasadzie „łatania dziur” – objąć regulacją prawną jedynie najbardziej palące obszary.

W celu jeszcze głębszej analizy tych wątków w okresie 01.10.2018-31.01.2019 roku podjąłem staż naukowy w Katedrze Geografii Społeczno-Ekonomicznej na Wydziale Oceanografii i Geografii na Uniwersytecie Gdańskim pod opieką naukową dr hab. Iwony Sagan, prof. UG. Wybór tej Katedry był podyktowany faktem, że w tej właśnie jednostce prowadzone są szeroko zakrojone badania na temat problematyki ubóstwa energetycznego. Podczas tego stażu uczestniczyłem aktywnie w seminariach naukowych organizowanych przez

Katedrę, w tym w dniach 29-30.11.2018 roku w międzynarodowej konferencji naukowej pt. *“Urban Cultural Change: Smartness, Sustainability, Inclusion”* na Uniwersytecie Gdańskim oraz w seminarium RECOURSE w dniu 30.05.2018 roku z referatem pt. *“Problematyka ubóstwa energetycznego w ujęciu prawno-administracyjnym”*. W tym zakresie współpracuję aktywnie z Fundacją Instytut Metropolitalny, w której obecnie jestem Dyrektorem Ośrodka Szkoleniowego i Seminaryjnego oraz członkiem Rady Naukowej czasopisma *Metropolitan-Przegląd Naukowy*.

Jestem także członkiem międzynarodowego zespołu ds. ubóstwa energetycznego – ENGAGER WG1 (*European Cooperation In Science & Technology*) w ramach *The ENGAGER 2017-2021 COST Action*. Grupa ENGAGER WG1 ma na celu zidentyfikowanie aktualnego stanu wiedzy na temat ubóstwa energetycznego. Opierając się na interdyscyplinarnej sieci ekspertów, grupa dokonuje przeglądu podejścia do ubóstwa energetycznego z różnych perspektyw. Jestem także członkiem ogólnopolskiej sieci naukowej pt. *“Wykluczenie społeczne-solidarność społeczna”*, na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Sieć ta stanowi forum wymiany wiedzy i doświadczeń, a także realizacji inicjatyw naukowych związanych z wykluczeniem społecznym, solidarnością społeczną i ekonomią społeczną.

Od początku 2018 roku w Katedrze Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie pod kierunkiem dr hab. Ireny Lipowicz, prof. UKSW rozwijamy koncepcję centrów bezpieczeństwa energetycznego w powiatach (temat ten jest także przedmiotem szerszego opracowania w jednym z ostatnich rozdziałów mojej monografii habilitacyjnej). Zgodnie z przyjętymi założeniami centrum bezpieczeństwa energetycznego to struktura, która w razie wystąpienia przerwy w dostawie energii elektrycznej (np. w wyniku klęski żywiołowej) będzie stanowiła bezpieczne miejsce, w którym dostępne będą: prąd, woda, ciepło, a także łączność telekomunikacyjna. Stworzenie tego rodzaju struktury wymaga szerokich badań wstępnych – przede wszystkim na gruncie dwóch ustaw, tj. ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii. Badania obejmują również problematykę zarządzania kryzysowego, czy ochrony ludności cywilnej.

W celu wdrożenia tej koncepcji, w czerwcu 2018 roku doprowadziłem do podpisania konsorcjum naukowego powołanego do realizacji projektu pt. *“Centra bezpieczeństwa energetycznego w powiatach”*, w którego skład wchodzi: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Związek Powiatów Polskich, Centrum Naukowo Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im J. Tuliszkowskiego – Państwowy Instytut Badawczy i firma

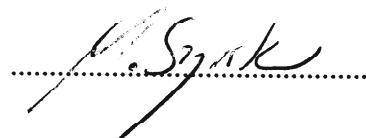
Solar Networks Sp. z o.o. W ramach tej tematyki utrzymuję także stałe kontakty naukowe z Uniwersytetem w Bergen w Norwegii. Kontynuację tych wątków w ostatnim czasie stanowił także mój artykuł opublikowany we współautorstwie: *Wykorzystanie telemedycyny w centrach bezpieczeństwa energetycznego* [w:] *Telemedycyna i e-Zdrowie. Prawo i informatyka*, red. I. Lipowicz, M. Świerczyński, G. Szpor, Warszawa 2019 (współautorstwo: M. Szyrski, K. Chról).

Od samego początku mojej pracy na Uniwersytecie starałem się także szeroko angażować w działalność organizacyjną oraz działalność mającą na celu popularyzowanie nauki.

Od czerwca 2016 roku jestem członkiem Rady Wydziału na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – jako przedstawiciel młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych. Od kwietnia 2017 roku zasiadam także w komisji ds. finansowania badań naukowych na tym Wydziale. W latach 2009-2018 byłem także sekretarzem Katedry Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego. W roku 2009 podjąłem także funkcję opiekuna Koła Naukowego Prawa Administracyjnego, która pozwoliła mi na jeszcze bliższą pracę organizacyjną ze studentami. Wraz z członkami tego Koła byłem współorganizatorem dwóch kolejnych obozów naukowych na Helu w partnerstwie z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego (w 2011 roku pt. *“Wykorzystanie potencjału gminy dla zaspokajania potrzeb edukacyjnych, zdrowotnych i rekreacyjnych – zatoka korzyści”* oraz w 2012 roku pt. *“Prawne uwarunkowania rozwoju gmin nadmorskich – Turystyczna informacja przestrzenna o gminach nadmorskich i obszarach morskich RP”*). Obecnie jestem także promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim mgr Anety Wójcik w związku z rozprawą pt. *“Administracja energetyki jako administracja infrastruktury”*.

Chciałbym także zaznaczyć swoją obszerną aktywność na polu popularyzowania nauki – w szczególności w zakresie metodologii przygotowywania projektów grantowych oraz metodologii prowadzenia zajęć dydaktycznych w szkołach wyższych. W obrębie tego pierwszego obszaru w dniach 3-4.12.2016 roku uczestniczyłem w międzynarodowym programie pt. *“ERC Mentoring Initiative: Warsztaty ERC dla nauk społecznych i humanistycznych”* organizowanym przez Państwową Akademię Nauk we Wiedniu w Austrii, gdzie odbyłem szereg szkoleń z zakresu aplikowania o środki z funduszy unijnych z programu Horyzont 2020, a następnie w grudniu 2017 roku uzyskałem certyfikat Zarządzania Projektami ILM5 – *Level 5 Leadership and Management* wydany przez *The City and Guilds of London Institute* – Zarządzanie w organizacji.

W latach 2016-2017 zorganizowałem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie serię szkoleń dla pracowników naukowo-badawczych oraz doktorantów z zakresu pozyskiwania pieniędzy na badania naukowe ze środków NCN, NCBR oraz Funduszy Norweskich. W dniu 21.03.2017 roku współorganizowałem warsztaty pt. „*Do&Don`t*” dotyczące grantów naukowych – przy udziale przedstawicieli Narodowego Centrum Nauki. Doradzam także indywidualnie pracownikom naukowo-badawczym w zakresie przygotowywania wniosków grantowych. Od stycznia 2017 roku jestem także Pełnomocnikiem Dziekana WPIA UKSW ds. aktywizacji naukowej doktorantów na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zajmuję się także szkoleniami z zakresu metodologii prowadzenia zajęć dydaktycznych w szkołach wyższych. W okresie listopad-grudzień w 2016 roku przeprowadziłem serię tego rodzaju spotkań na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie. Na moim Uniwersytecie natomiast od kilku lat prowadzę takie zajęcia dla doktorantów.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. Szpak', is written over a horizontal dotted line.